

RESUMÉ:

- 9.8. 1964** Forstander **Niels Bøgh-Andersen**, Jaruplund højskole, talte om udviklingen i perioden 1864-1964, hvor litteraturen, åndslivet og hele den kulturelle udvikling blev redskaber i kampen for bedre velstand og friere udfoldelse af vort demokrati – hvad udad tabes, skal indad vindes. Industrialiseringen tog fart, landbrugskrisen udviklede andelsforeninger, og på 2 år opførtes 31 grundtvigianske højskoler
Sognepræst **Gunner Lund-Sørensen**, Marmorkirken, København, talte om den danske folkekirke, set fra en grundtvigsk synsvinkel. Folkekirken er indført i grundloven 1849, og den ønsker frihed. Folketinget skal tage de vigtige beslutninger, ikke en teologisk kirkeret med reaktionære biskopper.
- 1.8. 1965** Forstander **Poul Engberg**, Snoghøj højskole, sagde, at der er blevet større kulturkløft mellem almindelige mennesker og digtere. Det danske folk har tilegnet sig kulturen mere gennem sangen end gennem læsningen. Indenfor poesi er der gået inflation i ordet.
Biskop **Henrik Dons Christensen**, Ribe, er ikke refereret.
- 7.8. 1966** Biskop **Henning Højrup**, Århus, talte om "Ansgar, Grundtvig og vi". For 100 år siden måtte Grundtvigs salmer til Ansgar ikke synges ved 1000 året for dennes fødsel. Grundtvig følte sig fængslet af Ansgar-fortællingerne, og han forsøgte at forny rimkrønikegenren. Ansgar lærte sig dansk i Hedeby ved Dannevirke, hvor han bagefter lærte ungdommen kristendom. Ud fra Ansgars tanker fik Grundtvig fjernet de sidste rester af den katolske kirke i folkekirken.
Rektor **Poul Hartling**, MF, København, talte om ordets magt. Ord adskiller mennesker fra andre væsener. Der er imidlertid gået inflation i danske ord, så man bruger store ord om små ting. Digtere anvender ofte særlige ord, som stadig har værdi. Indenfor politik devalueres ordene også, men undertiden gøres det bevidst som "dækmiddel" for noget, som ikke må sive ud endnu.
- 6.8. 1967** Forstander **Hans Lund**, Tanderupgård.
Amanuensis **Jørgen Bukdahl**, Askov.
Der er ikke fundet nogen avisomtale af mødet.
- 1968** Intet møde.
- 5.6. 1969** Konsulent **Albertsen**
Hr. og fru **Østergaard**, Abildhøjskolen, Præstø.
Der er ikke fundet nogen avisomtale af mødet.

***Grundlovsmødet i 1969 blev det sidste møde, arrangeret af
"Foreningen af Indbydere til folkemøder i Sydsjælland"***

***Indbyderforeningens formue på ca. 552 kr. blev nogle år senere overgivet til Ejnar Greve,
forstander på Brøderup Ungdomsskole, som støtte til hans udgivelse i 1981 af fotobogen
"Ad Grundtvigs veje" – se sidste side.***

***På NæstvedArkiverne ligger Indbyderforeningens protokol for møder i perioden 1916-1971,
samt regnskabsbog for grundlovsmøder 1905-1915 og derefter foreningens arrangementer i
årene 1916-1969.***

9.8.1964 SOMMERMØDE

Folkemøde på Brøderup

Søndag den 9. aug. indbyder udvalget for folkemøder i Sydsjælland til

SOMMERMØDE
på BRØDERUP UNGDOMSSKOLE

Kl. 15,00 taler højskoleforstander Bøgh Andersen, Jaruplund, om »1864-1964«, og sognepræst Lund Sørensen, Marmorkirken, om »Den danske folkekirke - set under en grundtvigsk synsvinkel«.

Efter foredragene fås øl, kaffe og te til medbragt mad. Om aftenen samvær på skolen med film og sang.

P. u. v.
Kr. Bruun.

Præstø Avis 1.8.1964

Taler 1: Forstander **Niels Bøgh-Andersen**, Jaruplund højskole
http://da.wikipedia.org/wiki/Niels_B%C3%B8gh-Andersen

Taler 2: Sognepræst **Gunner Lund-Sørensen**, Marmorkirken, København
<http://www.kjellerupvalgmenighed.dk/historie>

113 betalende voksne deltagere a' 3,00 kr.

Præstø Avis den 10.8.1964:

Folkemødet på Brøderup

Udvalget for Folkemøder i Sydsjælland, hvis formand er red. Kr. Bruun, Præstø, havde i går arrangeret møde på Brøderup Ungdomsskole, hvor den store festsal var fyldt med mennesker fra hele Sydsjælland. Ved mødet holdt højskoleforstander Bøgh Andersen, Jaruplund, et meget realistisk og stærkt foredrag om udviklingen fra 1864 til 1964, og derefter talte pastor Lund Sørensen, Marmorkirken, om den danske folkekirke, set ud fra en Grundtvigsk synsvinkel.

Begge foredrag hilstes med stærkt bifald, og dertil knyttede red. Bruun sin tak. Om aftenen var der hyggeligt samvær på skolen, hvor landmand Jørgen Dieckmann Christiansen, Stanstrup, fortalte om sit ophold på New Zealand. Beskrivelsen var ledsaget af farvefilm.

Udvalget har i år vedtaget at sløjfe det traditionsbetonede grundlovsmøde og i stedet holde folkemødet i august, og tilslutningen i går viste, at eksperimentet var lykkedes. Vi skal i morgen bringe referat af de to foredrag.

Præstø Avis den 11.8.1964:

Blev omdannet fra undersætter til mennesker i en nation

Ved folkemødet på Brøderup Ungdomsskole talte højskoleforstander Bøgh Andersen, Jaruplund, om tiden og udviklingen i hundredåret fra 1864 til 1964

I en stærk, saglig og idebetonet tale opridsede forstander Bøgh Andersen, Jaruplund, forleden ved Folkemødet på Brøderup Ungdomsskole udviklingen i Danmark, som den kom til at forme sig efter nederlaget i 1864 og op til i dag, og påpegede ligeledes stillingen for de danske, der blev tilbage syd for grænsen. Bøgh Andersen har slægtskabsmæssig baggrund for en sådan nøgtern vurdering, og han lever og har sin gerning blandt ungdommen syd for grænsen, kender deres vilkår og et grænselands problemer i stort og småt.

DENGANG OG NU

Formanden for udvalget for Folkemøder i Sydsjælland, red. Kr. Bruun, Præstø, bød velkommen til den store forsamling, der havde fyldt skolens sal, og gjorde i sin velkomst nogle bemærkninger om den forskydning af Folkemøderne, som har fundet sted, idet sommermøderne altid tidligere er afholdt på Grundlovsdagen.

Efter sangen »Brat af slaget rammet«, fik højskoleforstander Bøgh Andersen ordet.

I sin indledning gjorde taleren opmærksom på, at 1864 og tiden der fulgte, har været i dagens debat netop i år.

I 1957 kom der en bog af en kendt tysk historiker, der kaldte værket for »Vor Verdens Historie«, en sådan titel var da nødvendig, idet ingen tyskere efter krigens slutning var interesserede i at læse om Tysklands historie. Bogen blev anbefalet som grundlæggende for historieundervisningen i de tyske skoler, sagde Bøgh Andersen. Meget har ændret sig siden 1947, hvor Tyskland var sønderlemmet, nu er riget en faktor i det Verdenspolitiske spil, jeg behøver blot at påpege Heuzingers ord og Tysklands placering og betydning indenfor Nato, for at vise dette.

Danmarks udvikling fra 1864 er langt mere imponerende end udviklingen i det tyske rige efter 1945, fortsatte Bøgh Andersen. - Nederlaget medførte en udvikling, hvor litteraturen, åndslivet, hele den kulturelle udvikling i disse år, blev

redskabr til i kampen for bedre velstand og for friere udfoldelse for vort demokrati.

HVAD UDAD TABES -

I nederlagets stund rejste der sig en udvikling i Danmark, som måske bedst historisk finder udtryk i den vending man tillægger Dalgas-hedens opdyrker, men som i virkeligheden er udtalt af H. P. Holst, der ved åbningen af Industriudstillingen i København 1892, sagde: »Hvad udad tabes, må indad vindes«.

- Hedens opdyrkning fandt sted i årene efter nederlaget, men en del af den udvikling, der skete i Danmark i de følgende år, var påbegyndt forinden 1864, men udviklingen forstærkedes under indtryk af krigens nederlag.

Kun et lille land var blevet tilbage efter tabet af Sønderjylland, Holsten og Lauenborg - vi blev et brudstykke af et engang stort rige. Fra at være et land blev vi et Torso.

- Hvad er det så, spurgte Bøgh Andersen, der har gjort dette fattige land til et folkehjem, som man gerne har villet efterfølge i den øvrige verden, bl. a. den åndelige udvikling der bundfældede sig i liv og gerning og som måtte omorganiseres efter 1864. Her ligger en stor faktor for en videre vurdering af udviklingen. Efter 1864 skete der en økonomisk vækst, der først for alvor kom til udtryk indenfor industrien, hvor man havde opnået, at konkurrencen fra Holsten, der stod med de store finansreserver, ikke længere var en hemsko for en virkelig fremgang. Bøgh Andersen fremhævede finansmanden C. F. Tietgen, der så stærkt slog Danmarks navn fast blandt industrinationerne. - Tietgen og de andre mænd, der skabte arbejdspladserne for den danske befolkning, var med til at fratage folket fornemmelsen af at være en nation, der intet kunne og intet magtede.

- Man arbejdede indefter, men glemte måske i det arbejde at tænke på dem vi tabte, glemte at arbejde for, at det land der var røvet fra os, burde blive en del af riget påny. Det kan man ikke sige eller konkludere, for det er noget der har været, udtalte, Bøgh Andersen videre.

GENNEMORGANISERING

Omkring 1880, fortsatte taleren, rantes dansk landbrug af en krise,

så alvorlig, at den er uden side-stykke. Den skyldtes konkurrencen, der mødte landbruget fra det øvrige Europa, samtidig med at Tyskland gennemførte sin toldpolitik. Krisen kom til at betyde enhed og fremskridt for landbruget - gennem organiseret på demokratiske vilkår med en andelsbevægelse, hvor der stemmes efter hoved - ikke efter hoveder.

HØJSKOLERNES KOMME

Bøgh Andersen vendte sig derpå mod den åndelige udvikling som den rent bogstaveligt kom til udtryk bl. a. ved opførelsen af 31 grundtvigske højskoler indenfor 2 år. Denne vældige udvikling hænger uden tvivl sammen med nederlaget i 1864 og den folkerejsning, der fulgte, en rejsning, der skabte disse skoler i Danmark. Efter sidste krig forsøgte man også på dette i Tyskland, fordi man fandt, at et virkeligt demokrati med forbillede i Danmark også skulle have Folkehøjskolen, men der kom ingen. Indstillingen i Tyskland er en anden end i Danmark, man følte, at der var noget, der skulle komme fra statmagtens side - den groede ikke frem.

Bøgh Andersen fortsatte herefter med en vurdering af de enkelte højskolars betydning for folkeoprejsningen i Danmark, og fremhævede Askov og Vallekilde, som de betydeligste. Han berørte ligeledes de kirkelige bevægelser der kom med 64, og vendte så tilbage til tabet af Sønderjylland og Holsten.

- Sådan set var 1864 en nødvendighed. Danmark og Holsten kunne ikke have fortsat som en stat uden at der kom alvorlig modstrid mellem de politiske opfattelser. Det var derfor en nødvendighed, men kun for den del af befolkningen, der blev tilbage i moderlandet, anderledes for den befolkning, der førtes under et fremmed land. Der faldt flere danske efter 1864 i Sydslesvig, end i selve krige i 1864, hvilket for mig er en væsentlig ting. Det må man ikke glemme, for der kan ikke kompenseres med opdyrket hedejord mod mennesker.

I slutningen af sit foredrag beskæftigede Bøgh Andersen sig med danskhedens stilling i Sydslesvig og udtalte bl. a.:

- Vi skal arbejde sammen med mennesker vi ikke kan li' sådan set, men vi skal tage dem med ind i vores overvejelser, fordi det er en økonomisk nødvendighed. Men meget er blevet forandret efter den sidste store krig. Vi blev omdannet fra undersætter til mennesker i en nation, sluttede højskoleforstander Bøgh Andersen.

Folkekirken er en gæst der ikke stiller krav

Pastor Lund Sørensen, Marmorkirken, talte ved folke-mødet på Brøderup Ungdomsskole, hvor han beskæftigede sig med emnet »Den danske folkekirke - set under en grundtvigsk synsvinkel«

- Når vi synger »Kirken, den er et gammelt hus, står omend tårnene falder«, så er det, eller bør det ikke være den danske folkekirke, vi tænker på, udtalte pastor Lund Sørensen i sit foredrag ved folkemødet på Brøderup Ungdomsskole. Folkekirken som sådan står nemlig ikke «mens tårnene falder». Den er meget forgængelig skabt af menneskehænder, som en borgerlig institution, en gæst, der ikke bør stille krav. Grundtvig har selv fastslået dette, og folkekirkens stilling blev iøvrigt fastsat ved Grundlovens indførelse i 1849.

Den kristne kirke derimod er ikke et menneskeligt værk, men noget skabt af Gud, noget, der er uden fejl og lyder.

Lund Sørensen beskæftigede sig videre med folkekirkens stilling op gennem tiderne og fastslog, at det eneste krav eller ønske, som folkekirken vil fremsætte, er ønsket om fuld frihed.

- Derfor vendte man sig mod planerne om en kirkeforfatning her-

hjemme. Folkekirken hører under Folketinget, og det er tinget, der skal træffe afgørelse i kirkens indre spørgsmål, og ikke en kirkeret, bestående af teologer. Tror man, at vi havde fået gennemført loven om kvindelige præster, hvis vi havde haft en sådan kirkeforfatning. Nej, det havde vi ikke, fordi en række af bisperne var imod dette. -

Pastor Lund Sørensen omtalte videre betydningen af begrebet »den evangelisk Lutherske kirke« og vendte sig derpå mod forskellen i opfattelsen af sakramenterne, som er mellem romerkirken og den evangeliske kirke, og drog i slutningen af sit foredrag sammenligninger i den religiøse opfattelse mellem Martin Luther og N. F. S. Grundtvig.

Efter talen var der spisepause, og om aftenen samledes elever og enkelte gæster til hyggeligt samvær med sang og underholdning af Jørgen Dieckman Christiansen, Staunstrup.

1.8.1965 SOMMERMØDE

**Folkemødet på
Brøderup**

Søndag den 1. august holdes det årlige sommermøde (tidl. Grundlovsrådet) på Brøderup Ungdomsskole.

Der begyndes kl. 15, og talere er i år biskop Dons Christensen, Ribe, og forstander Poul Engberg, Snoghøj.

Alle er velkomne.

UDVALGET.

Præstø Avis den 27.7.1965

Taler 1: Biskop **Henrik Dons Christensen**, Ribe
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Kirke_og_tro/Biskop/Henrik_Dons_Christensen

Taler 2: Forstander **Poul Engberg**, Snoghøj
højskole
<http://stiften.dk/doedsfald/poul-engberg;>
<http://www.gravsted.dk/person.php?navn=poulmothestrupengberg>

134 betalende voksne deltagere a' 3,00 kr.

Præstø Avis den 27.7.1965:

Folkemødet på Brøderup

Udvalget for afholdelse af folkemøder i Sydsjælland, hvis formand er redaktør Kr. Bruun, Præstø, har nu tilrettelagt alle enkeltheder til det store folkemøde på Brøderup ungdomsskole.

Mødet finder sted på søndag den 1. august, og som talere kommer biskop Dons Christensen, Ribe, og forstander Poul Engberg, Snoghøj.

Det er to betydelige talere, og der bør derfor samles mange mennesker på Brøderup på søndag.

Oprindelig holdtes disse sommermøder på grundlovsdagen den 5. juni, men forskellige forhold, bl. a. skolens omlægning af skoleåret, har medført, at man nu har lagt folkemødet fast til begyndelsen af august måned.

Præstø Avis den 2.8.1965:

Moderne digtning lader sig ikke synge

Det danske folk har tilegnet sig kulturen mere gennem sangen end læsningen, udtalte forstander Poul Engberg, Snoghøj, i sit foredrag på Brøderup Ungdomsskole forleden.

Kulturkløften var emnet for det foredrag, som forstander Poul Engberg, Snoghøj, holdt ved sommermødet på Brøderup ungdomsskole søndag eftermiddag.

Forstanderen indledte med at konstatere, at kulturkløften mellem almindelige mennesker og digtere er blevet større. Det er beklageligt, at det er sådan, sagde han, og vi kan forsøge at finde ud af hvorfor.

I tidligere tid, hvor digternes sprog var et andet, havde det danske folk lettere ved at tilegne sig deres produktion. Det danske folk har tilegnet sig betydeligt mere kultur gennem sangen end gennem læsning.

Poesien er kommet os nær, og vi er blevet rigere deraf, vi er kommet til at forstå os selv og vort eget liv.

Den moderne digtning lader sig imidlertid ikke synge. Den kan der ikke sættes melodi til. Det er lige-

som om, forbindelsen mellem digteren og os almindelige mennesker er blevet kappet over. Der er kommet en kløft, en modsætning og en modvilje. En af forklaringerne er, at der er gået inflation i ordet.

Nu kan man ikke længere rime på »hjerte« og »smerte«, begge ord er blevet indholdsløse i den moderne digtning.

I alt dette kommer så spørgsmålet: »Hvem er jeg, og hvordan bliver jeg mig selv«. Poul Engberg skildrede Peter Seebergs fortælling »Operationen«, hvor et menneske netop har vanskelighed ved at finde sig selv. Han finder sig selv, sagde forstanderen, og det sker netop gennem et kærlighedens ord fra sine omgivelser. Der sker det, som vi i gamle dage forstod ved det levende ord, der siges ham noget, som gør ham overbevist. Det levende ord er ikke et foredrag eller har ikke nødig at være det. Det er alene det ord, der tales ud af sand kærlighed.

Moderne digtere kunne være os en hjælp til større forståelse, men lad os sige, at endnu er alt ikke tabt, fortsatte forstanderen.

Det almindelige menneske i Danmark er ikke fortabt, fordi han ikke forstår Klaus Rifbjerg. Livet i sig selv er værdifuldere end Rifbjerg skildrer det, sluttede Poul Engberg.

Red. Bruun sluttede mødet, der havde samlet 200 mennesker, og udtrykte glæde over samværet med de to gode talere. Han takkede sluttelig forstander Greve og frue for gæstfriheden.

7.8.1966 SOMMERMØDE

Sommermødet på Brøderup Ungdomsskole
 Søndag den 7. august kl. 15,30 holdes det årlige sommermøde på Brøderup Ungdomsskole. Taler bliver biskop, dr. theol. Henning Højrup: Ansgar, Grundtvig og vi. Og seminarirektor, folketingsmand Poul Hartling. – Alle er velkomne.
 Udvalget.

Præstø Avis 1.8.1966

Præstø Avis den 8.8.1966:

Uden Grundtvigs forskning havde Ansgar været ukendt

Vægtigt foredrag af Århus-bispen, dr. theol. Henning Højrup ved folkemødet i går på Brøderup Ungdomsskole

157 betalende voksne deltagere a' 3,00 kr.

Præstø Avis den 1.8.1966:

Sommermødet på Brøderup

Foredrag af biskop, dr. theol. Henning Højrup, Århus, og seminarirektor, folketingsmand Poul Hartling

Søndag den 7. august holdes det årlige sommermøde på Brøderup Ungdomsskole. Dette er et møde, der i mere end 50 år har været holdt med fremragende talere. Tidligere var der også møder i Vordingborg, Mogenstrup og Præstø, men da tilslutningen efterhånden blev for ringe, har man i de senere år indskrænket sig til at holde mødet på Brøderup, og dette er da også flyttet, idet det i mange år blev arrangeret på grundlovsdagen, men da der i de senere år ikke har været holdt skole i juni måned, besluttedes det at holde møde den første søndag i august.

Arsagen til den ringe tilslutning til de store folkelige møder, der i tidligere år har været holdt her i Sydsjælland, må formentlig søges i den overhåndtagende biltrafik. Skov, strand og andre udflugtsmål

trækker i højere grad end tilfældet var, da man kun havde hestekøretøjer til rådighed, men da udvalget gerne vil prøve at opretholde i hvert fald et af de gamle folkelige møder, appellerer man herigennem til alle de mennesker, der har samme ønske.

I år skulle det ikke være vanskeligt, da der kommer to meget fremragende talere. Biskop, dr. theol. Henning Højrup vil behandle emnet: »Ansgar, Grundtvig og vi« – Grundtvigs kamp for folkelig og kirkelig frihed i nyt perspektiv, og den anden foredragsholder bliver seminarirektor, folketingsmand Poul Hartling, der er en lige så kendt og anerkendt taler som første.

Forinden mødet på Brøderup vil biskop Henning Højrup prædike ved formiddagens gudstjeneste i Udby kirke.

Præstø Avis den 8.8.1966:

Udvalget for afholdelse af folkemøder i Sydsjælland holdt i går eftermiddag et velbesøgt folkemøde på Brøderup ungdomsskole, hvor der var samlet ca. 200 mennesker.

Udvalgets formand, red. Kr. Bruun, Præstø, bød velkommen og rettede en speciel velkomst til mødets to talere, biskop, dr. theol. Henning Højrup, Århus, og seminarirektor Poul Hartling, København, og efter sangen »Tusind år stod Kristi kirke«, fik biskop Højrup ordet. Bispen havde iøvrigt prædikeret ved gårsdagens højmesse i Udby kirke, og hans emne for foredraget på Brøderup var »Ansgar, Grundtvig og vi«.

Bispen tog sit udgangspunkt i oplevelser ved 1100-årsfestlighederne for Ansgars fødsel. Disse festligheder var afholdt i Bremen og i Slesvig, hvor Ansgar rejste sin kirke.

– Størst var vel oplevelsen i Slesvig, sagde biskop Højrup. Her oplevede vi den store danske menigheds lovsang i Peter Hjorth Lorentzens skole. Det var en betagende oplevelse at høre lovsangen gennem Grundtvigs salmer, som blev skrevne ved 1000-året for Ansgars fødsel, men som dengang ikke måtte synges, hvad Grundtvig blev meget ked af.

Biskop Højrup skildrede dernæst Ansgars virke i Danmark, og pointerede, at uden Grundtvigs store forskning og oversættelse bl. a. af rimkroniken havde Ansgars navn i dag været ukendt af det danske folk.

– Grundtvig følte sig stærkt fængslet af Ansgar-fortællingerne, og som historisk digter søgte han at forny rimkronikegenren ikke blot i værker, der nogenlunde fulgte digtets formelle struktur, men også – og med større held – anvendt som genre på en friere måde i strofiske digte med rigere poetisk islæt i fortællestoffet.

Taler 1: Biskop Henning Højrup, Århus

http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Kirke_og_tro/Biskop/Henning_H%C3%B8jrup

Taler 2: Rektor Poul Hartling, MF,

http://www.denstoredanske.dk/Danmarks_geograf_i_og_historie/Danmarks_historie/Danmark_etter_1945/Poul_Hartling

På interessant vis skildrede biskop Høirup dernæst hvorledes Ansgar kom til Danmark, til Hedeby ved Dannevirke og til Slesvig, der dengang var Danmarks port til udlandet. Her samlede han efterhånden sin menighed. I første omgang ved at samle unge mennesker, som kunne lære ham det danske sprog, og dernæst lærte han ungdommen om Guds ord og om kristendommen.

Alt dette var glemt stof indtil Grundtvig blev præst i Udby og Præste. Indtil da var Ansgar kun nævnt som et navn i en ordbog.

Ansgar ønskede ikke at underkue eller udslette. Han ønskede at sætte kristendommen og folket i et frit forhold til hinanden, og det lykkedes for ham, og Danmarks kirke er i dag stærkt præget af denne indstilling, noget som betyder,, at

den danske kirke er en fri organisation. Professor Hal Koch sagde en gang, at den danske folkekirkelike er et velordnet anarki. En dækkende betegnelse. Den danske kirkelike er i dag stort set, hvad Ansgar ville have den skulle være, men det blev Grundtvig, der gennem sit store og betydelige virke fik de mange katolske levn til at forsvinde fra kirkens verden. Han gjorde det vel ud fra det kendskab til Ansgars tanker, som han tiløgnede sig gennem sin forskning, og dermed bliver Ansgar og Grundtvig en enhed for den danske menighed.

Det er et særkende for hele Grundtvigsk Ansgar-digtning, at han ikke lader sig nøje med at give et afsluttet, i sig selv hvilende historisk portræt. Målet er, at mindet om Nordens apostel må lyse som ledestjernen, der viser det rette frie forhold mellem det folkelige og det kristne. Ansgars gerning blev tidligt vejledende for Grundtvig selv i dette altid aktuelle spørgsmål, og også som digter ønskede han at vedgå denne sin arv i poetiske arbejder, der kunne tjene menigheden i nutiden ved at forkynde den tro og det håb, som med Ansgar begyndte at leve iblandt os, sluttede biskop Høirup.

Red. Kr. Bruun takkede for foredraget, og efter en kort pause talte seminarielektor Poul Hartling som refereret andet steds.

Seminarielektor Poul Hartling havde valgt emnet »ordets magt« for det fængslende og inspirerende foredrag, han i går holdt ved folkemødet på Brøderup ungdomsskole, og gennem sit foredrag belyste han emnet på en såre dækkende og af-dækkende måde.

Poul Hartling indledte med at skildre en oplevelse, han havde haft, da han engang så en døv, blind og stum kvinde, hvis eneste kontakt med omverdenen var et specielt finger-system, som hun havde fået oplært af en diakonisse.

At forfalske ordets mønt er en åndelig brøndforgiftning

Seminarielektor Poul Hartling beskæftigede sig med emnet »ordets magt« i sit foredrag i går ved folkemødet på Brøderup Ungdomsskole

– Det lærte mig noget om, hvor stærkt og vigtigt det er for mennesket at være i kontakt med andre mennesker. Ordet er det væsentligste kontaktmiddel, vi har, og for denne kvinde var ordet blevet udtrykt gennem fingermæssig kontakt med et andet menneske.

Grundtvig har engang sagt, at ordet er det eneste, der adskiller mennesket fra andre væsener. Dermed mener Grundtvig, at ordet skal opfattes som mere end slet og ret et meddelelsesmiddel. Ordet er Guds særlige gave til os mennesker. Det at have et sprog, en masse ord, er et folkeligt klenodie.

Kun i ordet kan mennesker og Gud i ord og tanke give hinanden hånden.

Vi oplever imidlertid en ordinflation – en tid, hvor ord-værdien nedskrives. Ordene bliver mindre værdifulde, de bliver ofte kun en etikette, en cliche. Værdiforringelsen på det åndelige område er meget farlig, og faren har vi kendt længe, netop fordi vi bruger ordet så tankeløst. Vi anvender mange nyttige

ord, mange overfladiske ord. Vi siger »tusind tak«, selv om vi måske kun mener »een tak« o.s.v.

At forfalske ordets mønt er noget, der er nedbrydende. Det er særligt, hvor der er tale om, at ordet bruges i løgnens tjeneste. Så er der tale om en åndelig brøndforgiftning af ordet. Løgnen ødelægger muligheden for kontakt mellem andre. Tilliden til at ordet kan få grobund fra menneske til menneske forsvinder.

Det oplever vi også, selv om ordet formelt dækker, såfremt der ikke reelt er dækning tillige.

Ordet nedskrives også, hvor det

bruges ansvarsløst, udtryksløst og uden præg, så mister det sin betydning. Det sker således, hvor vi bruger meget store ord for en meget lille ting.

Hartling skildrede videre, hvorledes en række gamle danske ord-sprog viser, at »store ord« ikke har megen vægt, men pegede samtidig på, at gode ord" med reel dækning er med til at stille ordet i relief.

De moderne digtere anvender andre ord, end dem vi normalt kender og anvender, og ofte gør de det, fordi de finder, at de gængse ord er blevet forslidte. Mønten har mistet sit præg.

Hartling tog i slutningen af foredraget en række specielle områder op til kritisk revision, bl. a. skolen og kirken og sagde sluttelig, at man også, og måske især indenfor det politiske liv, oplever, at ordet devalueres.

Det anvendes ofte som dæk-middel for noget, der ikke må »sive« ud endnu, og mange gange hører man, at det med folkestyre er noget forfærdeligt noget. Hvorfor ikke vælge diktaturet. Men disse mennesker, som ser sådan på det, har ikke forstået værdien af det samtalende folkestyre, hvor vi netop har mulighed for at præge hverandre gennem det frie ord. Det giver ikke privilegium til at forfladige ordet, eller til at bruge det uden dækning, det giver ansvar til de mennesker, der har taget en sådan gerning på sig, og frihed til, for andre mennesker, at gøre deres indflydelse gældende, netop gennem ordet, sluttede Poul Hartling.

Redaktør Bruun sluttede derefter mødet med en tak til forstander Greve og frue for gæstfrihed, og sluttelig takkede han de to talere for en berigende eftermiddag.

6.8.1967 SOMMERMØDE

Præstø Avis 1.8.1967

Taler 1: Forstander **Hans Lund**, Tanderupgård
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Hans_Lund

Taler 2: Amanuensis **Jørgen Bukdahl**, Askov
http://da.wikipedia.org/wiki/J%C3%B8rgen_Bukdahl

42 betalende voksne deltagere a' 3,00 kr.

Præstø Avis den 25.7.1967:

Sommermøde på Brøderup

Det sommermøde, der gennem mange år er blevet holdt på Brøderup ungdomsskole på grundlovsdagen, er i de senere år blevet udsat til sidste søndag i juli, fordi der ingen elever er på skolen omkring grundlovsdagen, men i år bliver det yderligere rykket til den første søndag i august for ikke at komme for nær på skolens 100 års jubilæum.

Vi opfordrer alle de mennesker, der plejer at slutte op om disse møder, til atter i år at møde godt frem, selvom høsten er begyndt til den tid.

Det har i de senere år knebet med tilslutningen, men skal møderne fortsætte, er det nødvendigt, at de får god tilslutning, og det skulle

ikke være vanskeligt, da man i år møder med to fremragende talere.

Forstander Hans Lund, Tanderupgård, taler om »Den sidste kamp om Nordslesvig« (1920-1945), og den unge præst i Århus, amanuensis Jørgen K. Bukdahl behandler emnet »Jesu opstandelse«.

Mød altså godt op til de to foredrag. **B.**

Rettelse.

I det afsnit af referatet fra jubilæumsfestlighederne på Brøderup ungdomsskole, som vedrørte gaverne til skolen, var der desværre faldet et afsnit ud.

Blandt gaverne var også 100 kr. fra isenkræmmer E. Lysdahl Nielsen, Præstø, fa. L. V. Nielsens Eft., samt boggaver fra forstander Jens Marinus Jensen og seminarirektor Poul Hartling.

I forbifarten

Mern hotel kl. 19,30: Generalforsamling i Mern og omegns foderstofferforening.

Der er ikke fundet noget avisreferat af dette møde.

I 1968 blev der ikke arrangeret noget møde af Indbyderforeningen.

5.6.1969 GRUNDLOVSMØDE

Præstø Avis den 30.5.1969

Taler 1: Konsulent **Albertsen**

Taler 2: **Hr. og fru Østergård**,
Abildhøjskolen

81 betalende deltagere a' 3 kr. pr. voksen

flere møder om året, men nu er det alene grundlovsmødet, som man arrangerer.

Møderne har gennem årene – kun med enkelte afbrydelser – været holdt på Brøderup ungdomsskole, og en række fremragende talere har været gæster ved disse stævner.

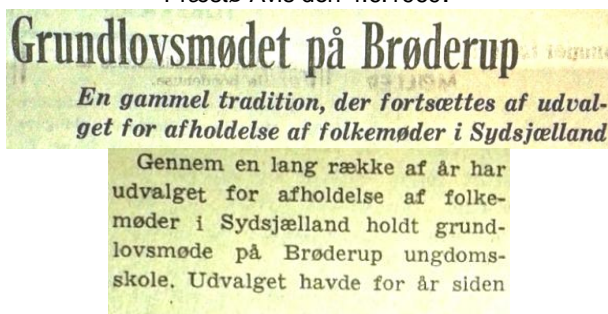
Grundlovsmødet i morgen bliver et aftenmøde, og på programmet står „Mellemøstproblemer“, som forelægges af konsulent Albertsen.

Efter fælles kaffebord bliver der et musikalsk causeri.

For dette causeri står lærerægteparret Østergård, Abildhøjskolen, Præstø, og parret har kaldt causeriet „Fra Bach til beat“.

Som sædvanlig er grundlovsmødet for alle interesserede, og i år er Sønderjysk Forening for Præsto og omegn gået ind i et vist samarbejde om mødet og indbyder sine medlemmer til deltagelse i mødet.

Præstø Avis den 4.6.1969:

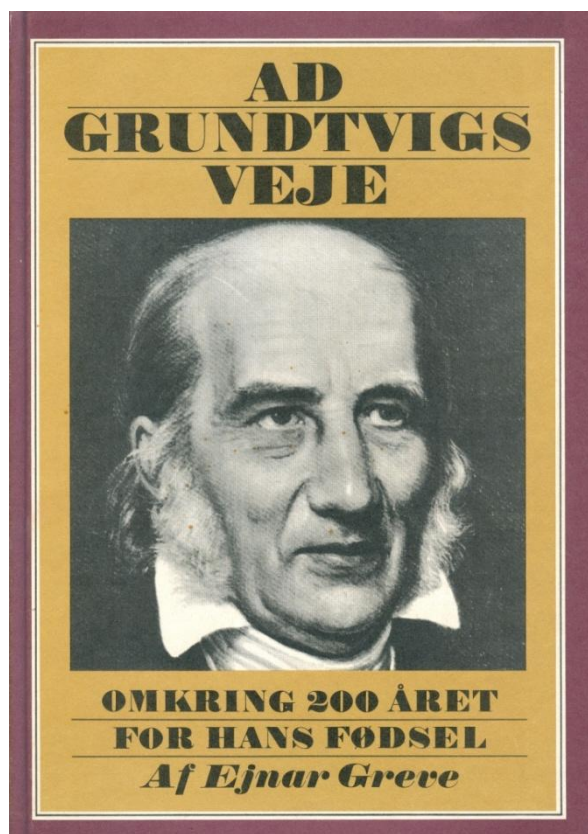

**Grundlovsmødet i 1969 blev det allersidste møde, arrangeret af
"Foreningen af Indbydere til folkemøder i Sydsjælland"**

Indbyderforeningens formue på ca. 552 kr. blev nogle år senere overgivet til Ejnar Greve, forstander på Brøderup Ungdomsskole, som støtte til hans udgivelse i 1981 af fotobogen "Ad Grundtvigs veje" – se næste side.

På NæstvedArkiverne ligger Indbyderforeningens protokol for møder i perioden 1916-1971, samt regnskabsbog for grundlovsmøder 1905-1915 og derefter foreningens arrangementer i årene 1916-1969.

-Ad Grundtvigs veje- er ikke et videnskabeligt værk med nytænkning om Grundtvigs virke, men en bog for alle, der interesserer sig for Grundtvig - de mange, der føler, at de på en eller anden måde står i gæld til denne vor største åndshøvding, og dem, der som ny-intereserede vil starte med en oversigt over begivenhederne, som de formede sig i Grundtvigs liv.

200-året for hans fødsel står nu for døren, og det fik mig til i bogstavelig forstand at gå ad hans veje fra vugge til grav for selv at se og med mit kamera vise andre, hvordan der ser ud i dag på de steder, hvor han levede, elskede, kæmpede og skrev. Til billederne har jeg i en kort ledsagende tekst prøvet at vise, hvad de enkelte lokaliteter kom til at betyde i hans liv og for hans digtning.

Det har ikke været et arbejde, jeg skulle gøre, men en oplevelse, for det er alt sammen noget, der har optaget mig. Helt fra min barndom og ungdom har jeg følt mig hjemme i de grundtvigske kredse, og i mine tredive år som forstander på Brøderup Ungdomsskole har Grundtvig været den, der gav mit liv retning og det væsentligste indhold. Han er jo ikke bare den store salmedigter, men han er også den, der fremfor nogen ved sit kristendomssyn, menneskesyn, frihedssyn og skolesyn har formet alt dansk og alle danske, så vi uden ham havde været noget helt andet end det, vi er - også dem, der ikke kender andet til ham end hans navn.

Ejnar Greve